

Nr 510.

Av herr **Lindström m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 64, med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.*

I propositionen föreslås bl. a., att avgift för den allmänna sjukförsäkringen skall ingå bland försäkringspremier, som enligt kommunalskattelagen 46 § 2 mom. 3) är avdragsgilla upp till 200 kr. för ogifta och 400 kr. för äkta makar. Någon höjning av nyssnämnda maximibelopp föreslås icke, oaktat de nya sjukförsäkringsavgifterna kommer att taga i anspråk en avsevärt större del av dessa än de nuvarande sjukkas-seavgifterna.

I propositionen anföres följande skäl för att det s. k. försäkringsavdragets maximibelopp icke höjes.

1) Försäkringsavdraget saknar principiellt berättigande ur ren skattesynpunkt. En reell minskning av avdraget är därför icke något i beskattningshänseende oriktigt.

2) En höjning av maximiavdraget medför ett betydande skattebortfall.

3) 1950 års skattelagssakkunniga utreder försäkringsavdragets slopande. Förutsättningarna för den påtänkta reformen skulle minskas, om avdragsmaximum höjdes.

4) Med uttalandet i prop. nr 178: 1953 att de försäkrades avgifter till försäkringen "torde böra medföra större försäkringsavdrag vid inkomstbeskattningen än för närvarande" avsågs icke att tillkännagiva någon mening rörande detta avdrags maximum. Med yttrandet avsågs allenast dels att taga ställning till spörsmålet om avdragsrätt för sjukförsäkringsavgiften, dels ett konstaterande av att försäkringsavdraget, oavsett vilket högsta belopp som sattes, härigenom komme att framdeles utnyttjas i vidgad omfattning.

Då vi har den uppfattningen, att sjukförsäkringsavgifternas inordnande inom försäkringsavdragets ram bör föranleda en höjning av avdragsmaximum, får vi till de av departementschefen anförda skälen mot en sådan höjning göra följande anmärkningar.

1) Det är riktigt, att försäkringsavdraget (vanligen kallat det sociala avdraget) utgör ett avsteg från skattelagstiftningens principer. Ett liknande avdrag förekommer emellertid i hela Norden, i England, Västtyskland och sannolikt i åtskilliga andra länder. I regel är avdragets maximum betydligt större än hos oss. Som exempel kan nämnas, att avdrags-

maximum i Danmark uppgår till 600 kr. (även för ogifta), vilket icke nedsattes när pensionsförsäkringspremier och arbetslöshetsförsäkringsavgifter nyligen på regeringens förslag flyttades utanför det sociala avdragets ram. Reellt höjdes härigenom det sociala avdraget mycket avsevärt.

Det har sålunda allmänt ansetts naturligt och skäligt med ett undantag från skatteprinciperna, som innebär en viss uppmuntran av särskilt betydelsefulla former av enskild förtänksamhet. När 200-kronorsavdraget år 1910 infördes i Sverige skedde det med följande motivering, som kvarstår med oförminskad styrka än i dag (proposition nr 88: 1910):

”Ett sådant afdrag bör i viss mån blifva en allmän sporre till sparsamhet — innebär dock framför allt ett medgifvande åt den, som, i afsaknad af annan inkomst än inkomst af eget arbete, söker betrygga familjens ekonomi i händelse af dödsfall, sjukdomsfall, olycksfall m. m.”

2) Den på s. 28 anförda kalkylen synes vara grundad på samma undersökning som omnämnes på s. 29. Här åsyftas tydligen en av socialstyrelsen år 1948 gjord undersökning av sparvanorna. De i denna undersökning framkomna beloppen, avseende försäkringssparandets omfattning och därmed 200-kronorsavdragets utnyttjande, var emellertid sannolikt redan då för små och har i varje fall sedan dess hastigt blivit föråldrade tack vare den mycket betydande nyteckning av livförsäkringar åt mindre inkomsttagare, som skett under de senare åren, icke minst tack vare höjningen av avdragsmaximum till 400 kr. för äkta makar. Skattebortfallet genom infogandet av de nya sjukförsäkringsavgifterna och genom en härav föranledd höjning av maximibeloppen torde därför bli väsentligt mindre än som beräknas i propositionen.

3) Vi delar departementschefens uppfattning, att det är angeläget att så litet som möjligt ändra bestående förhållanden, innan den hos 1950 års skattelagssakkunniga pågående utredning rörande försäkringsavdragets slopande avslutats och (vill vi tillägga) riksdagen tagit ställning till det förslag, som denna utredning kan föranleda. Propositionens linje uppfyller detta krav i rent formell mening, men *endast* i denna mening. Sakligt sett får man den minsta rubbningen om man *dels* inför de obligatoriska sjukförsäkringsavgifterna inom det sociala avdragets ram (eftersom dessa avgifter avlöser de frivilliga sjukkasseavgifterna, som är avdragsgilla inom denna ram), *dels* höjer avdragsmaximum med ungefär samma belopp som det, med vilket den nya sjukförsäkringsavgiften genomsnittligt överstiger den gamla frivilliga sjukkasseavgiften. Propositionen föreslår den förra åtgärden men icke den senare.

Nyssnämnda genomsnittliga höjning torde vara av storleksordningen 100 kr. för arbetstagare. För egna företagare m. fl. är den obligatoriska

avgiften låg, men här bör hänsyn även tagas till avgift för frivillig försäkring enligt sjukförsäkringslagen, som enligt propositionen blir avdragsgill. För äkta makar, av vilka endast mannen är förvärvsarbetande, blir sjukförsäkringsavgiften större än för ogift man i den mån rätten att teckna tillägssjukpenning åt sjukkassemedlems hustru utnyttjas. Även om en höjning av båda maximibeloppen, 200 och 400 kr., med 100 kr. bäst skulle anpassa sig till sjukförsäkringsavgifternas genomsnittliga höjning per hushåll, synes med hänsyn till sistnämnda omständighet en höjning till 300 respektive 600 kr. vara väl motiverad. På grund av sambeskattningen är det ju synnerligen angeläget att den år 1950 införda relationen 2: 1 mellan avdragsmaximum för äkta makar och för ensamstående icke rubbas. Även den omständigheten, att försörjningsbördan för äkta makar i regel är betydligt större än för ensamstående — någon direkt hänsyn till antalet barn har ju icke tagits vid utformningen av bestämmelsen — motiverar, att maximibeloppet för äkta makar sättes avsevärt högre än för ogifta.

4) Det ifrågavarande uttalandet av chefen för socialdepartementet i proposition nr 178: 1953 bör ses i samband med socialförsäkringsutredningens ståndpunkt i skattefrågan. Då utredningens förslag för flertalet medborgare skulle innebära en väsentlig höjning av de nuvarande sjukförsäkringsavgifterna, och utrymmet för andra premier inom försäkringsavdragets ram skulle bli avsevärt knappare, sade sig utredningen "utgå från att avgifterna till den allmänna sjukförsäkringen i sin helhet skall vara avdragsgilla vid beskattningen". I propositionen uttalade emellertid chefen för socialdepartementet:

"I fråga om de ekonomiska konsekvenserna för det allmännas del må erinras om att skatteunderlaget röner påverkan därav... att de försäkrades avgifter till försäkringen torde böra medföra större försäkringsavdrag vid inkomstbeskattningen än för närvarande."

Departementschefens uttalande föranledde icke någon gensaga av utskottet och får sålunda anses ha godtagits av riksdagen. Det kan icke vara något tvivel om att riksdagen därmed ansåg sig ha stött tanken på en höjning av försäkringsavdragets *maximibelopp*.

Gentemot den avvikande tolkning av det citerade uttalandet, som chefen för finansdepartementet nu gör, får vi göra följande påpekanden. Om socialministern endast avsett att förorda en sak, nämligen avdragsrätt för sjukförsäkringsavgiften inom försäkringsavdragets ram, skulle han givetvis ha skrivit detta. Och om han med uttrycket "större försäkringsavdrag" åsyftat en automatisk följd av en avdragsrätt, som tänkes förordad, skulle han ha skrivit, att de försäkrades avgifter kommer att medföra större faktiska försäkringsavdrag eller dylikt. Genom den valda for-

muleringen (torde böra medföra större försäkringsavdrag...) har han otvetydigt förordat ett större försäkringsavdrag. Och eftersom man inte rimligtvis kan förorda något, som utgör en automatisk följd av en annan åtgärd, kan man icke ur socialministerns uttalande utläsa något annat än ett förord av en höjning av försäkringsavdragets maximibelopp.

Med stöd av det ovan anförda hemställer vi,

att riksdagen ville, förutom den i propositionen föreslagna ändringen av kommunalskattelagen 46 § 2 mom. 3), jämväl besluta följande ändring av sista stycket i 2 mom.:

"Avdrag, som i första stycket här ovan avses, må ej för skattskyldig åtnjutas till högre belopp än 300 kronor; dock att om skattskyldig under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken ifrågavarande avdrag för dem båda gemensamt må åtnjutas med högst 600 kronor."

Stockholm den 16 februari 1954.

Helge Lindström.

Artur Lundqvist.

Carl Jönsson.